

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 555 din 14.07.2021

Dosar nr.: 355/2020

Petiția nr.: 2929/20.05.2020

Petentă: Asociația Centrul Rromilor Amare Rrometza

Reclamată: Primăria Municipiului Pitești

Obiect: posibilă faptă de discriminare săvârșită prin titlul unei campanii din cadrul unui proiect, campanie intitulată: "Om! Nu rom!"

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

1. Asociația Centrul Rromilor Amare Rometza cu sediul în București, str. Constantin Bosianu nr.15, sector 4

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părților reclamate

2. Primăria Municipiului Pitești prin reprezentant legal cu sediul în Pitești, str. Victoriei 24 județ Argeș

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Petenta, asociație care are ca misiune dezvoltarea multisectorială a romilor pe baza exercitării drepturilor civile, economice, sociale, culturale, politice și asigurarea accesului la resursele și reconstrucție identitară, reclamă o posibilă faptă de discriminare săvârșită prin campania antiscriminare "OM!NU RROM", derulată în cadrul proiectului "Integrat! Nu asistat! Dezvoltare socială și economică a persoanelor defavorizate din sud-vestul municipiului Pitești", proiect PPOCU 114973 cu finanțare europeană, ce are drept beneficiar Primăria Municipiului Pitești.

III. Procedura de citare

4. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților citand prin adresele nr. 3455/11.06.2020 și nr. 2929/11.06.2020, ținând cont de starea de pandemie creată de coronavirusul SARS-CoV-2.

5. Petentul a răspuns la adresa CNCND nr. 4910/03.09.2020, transmițând solicitarea unui citari cu prezența la termenul de audiere.

6. Reclamată a răspuns la citație prin transmiterea punctului său de vedere înregistrat sub nr. sub nr. 4485/24.07.2020.

7. Procedura legal îndeplinită.

III.Sușținerile părților

Sușținerile petentei

8. Petenta, prin petiția înregistrată la CNCD sub nr. 2929/20.05.2020, precizează:

- este o asociație ce are ca misiune dezvoltarea multisectorială a romilor pe baza exercitării drepturilor civile, economice, sociale, culturale, politice și asigurarea accesului la resursele și reconstrucție identitară

- reclamă o posibilă faptă de discriminare săvârșită prin campania antidiscriminare "OM!NU RROM", derulată în cadrul proiectului "Integrat! Nu asistat! Dezvoltare socială și economică a persoanelor defavorizate din sud-vestul municipiului Pitești", proiect PPOCU 114973 cu finanțare europeană, ce are drept beneficiar Primăria Municipiului Pitești. Petenta reclamă faptul că prin însuși titlul acestei campanii se aduce o gravă jignire minorității naționale a rromilor din România, titlul afirmând că: "dacă ești rrom nu poți fi om". Chiar mai mult decât atât, petenta subliniază faptul că dreptul minorității rome la identitate culturală este privit ca un obstacol în calea integrării, solicitându-se implicit aculturația ca singură modalitate de integrare. Toate aceste aspecte care fac referire directă la adresa rromilor, încalcă demnitatea și dreptul romilor la identitate etnică și prejudiciază grav imaginea cetățenilor români aparținând minorității naționale, conform art.25 din OG nr. 137/2000

- subliniază istoricul reclamatei față de perioada Holocaustului, când au fost deportați în Transilvania atât evrei cât și romi. De asemenea, petenta subliniază și prezența în Muzeul Județean Argeș a bustului Mareșalului Antonescu.

- precizează faptul că titlul acestei campanii generează tensiuni grave la nivelul întregii societăți, întărind stereotipurile și prejudecățile la adresa minorităților naționale rome.

9. Petenta a susținut aceleași aspecte și termenul de audieri din data de 28.09.2020.

10. Petenta nu a mai depus concluzii scrise ulterior transmiterii punctelor de vedere susținute de reclamat și al Ministerului Fondurilor Europene.

Sușținerile părților reclamate

11. Reclamatul a depus un punct de vedere înregistrat la CNCD sub nr. 4485/24.07.2020 cu privire la sesizarea nr. 1564/10.04.2020 prin care a susținut următoarele:

- nu poate fi luată în discuție o posibilă faptă de discriminare având în vedere că nu există elementele acestei fapte, respectiv nu există un tratament diferențiat și nicio justificare obiectivă.

- în campania "OM!NU RROM!" în fapt face parte din proiectul „Integrat! Nu asistat! Dezvoltarea socială și economică a persoanelor defavorizate din sud – vestul Municipiului Pitești” POCU 138/114973. Obiectivul general al proiectului constă în reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială din comunitatea marginalizată în care există populație aparținând minorității rome, determinată și delimitată geografic în Municipiul Pitești, județul Argeș, prin implementarea de măsuri integrate.

- Scopul campaniei este de a contribui la integrarea socială a persoanelor de etnie rroma din Municipiul Pitești prin crearea unei imagini corecte asupra valorilor, tradițiilor și obiceiurilor etniei, astfel încât acestea să fie înțelese și acceptate la nivelul publicului larg. Campania încearcă să elimine stereotipurile care înconjoară imaginea acestei etnii, punând accent pe valorile acestei etnii, aducând în prim plan poveștile de succes ale

unor persoane/ personalități de etnie rromă.

- Campania urmărește:

- a. Conștientizarea grupului ținta cu privire la situația comunității marginalizate,
- b. Informarea grupului țintă cu privire la activitățile proiectului,
- c. Schimbarea percepțiilor prin încercarea de a arăta într-o altă lumină comunitatea față de cea cunoscută deja,
- d. Schimbarea comportamentului celor care sunt indiferenți la tot ceea ce se întâmplă în jurul lor, să depășească marginalizarea și să aibă succes în cariera

- Campania are 4 etape dintre care:

I. Campanii de diseminare pliante

II. Campanii panotaj stradal

II. Campanii media

III. Organizarea de evenimente / festivaluri stradale

- reclamata consideră ca pentru aceasta campanie se vizează populația majoritară, motiv pentru care nu puteau da campaniei un mesaj alambicat, cu distincții identitare puternice. Alegerea sloganului este acela de a-l determina pe fiecare să identifice umanitatea din cei din jur, să identifice ceea ce unește și nu ceea ce desparte: etnie, statut social, sex, religie. Reclamata susține ca umanitatea din fiecare individ poate șterge orice diferență. Acesta de fapt este mesajul care, în accepțiunea reclamatei, rezidă din titlul campaniei: OM! NU RROM!

- reclamata subliniază faptul că nu înțelege interpretarea tendentioasă a petentei, sloganul folosit în campanie fiind unul inclusiv, care îndeamnă la eliminarea diferențelor și etichetelor. Reclamata susține ca: rrom, roman, maghiar sau bulgar sunt în primul rând oameni.

11. În sprijinul susținerilor sale, reclamata redă textul integral al spotului radio care a fost difuzat în cadrul acestei campanii: "Cu toate că rromii există în România încă din secolul al XIV-lea, ei nu au fost întotdeauna recunoscuți de majoritatea societății ca cetățeni cu drepturi depline. Multe comunități de romi trăiesc astăzi în condiții foarte dificile, iar participarea lor la viața publică este extrem de limitată. E timpul să-i privim așa cum sunt, OAMENI!

OM-nu RROM, campanie antidiscriminare inițiată în cadrul proiectului "Integrat! Nu asistat! Dezvoltarea socială și economică a persoanelor defavorizate din sud-vestul Municipiului Pitești". Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operational Capital Uman."

12. Reclamata își manifestă regretul cu privire la interpretarea făcută de petenta și la faptul că aceasta nu i-a semnalat această interpretare în mod direct niciodată.

13. În concluzie, reclamata consideră că a demonstrat intențiile și mesajul transmis de campania intitulată „OM-NU RROM”, dorind ca prin acest proiect să se contribuie la integrarea socială a persoanelor de etnie și la crearea unei imagini corecte asupra valorilor, tradițiilor și obiceiurilor acestora.

▪ Punct de vedere al Ministerului Fondurilor Europene

14. Ministerul Fondurilor Europene, prin adresa înregistrată la CNCD sub nr. 7020/05.11.2020, a transmis punctul său de vedere, în cuprinsul căruia susține:

- proiectul are cod SMIS 114973;

- **obiectivul general al proiectului este reducerea cu un nr. de 565 a persoanelor**

aflate în risc de sărăcie și excluziune socială din comunitatea marginalizată în care există populație aparținând minorității rome, determinată și delimitată geografic în Municipiul Pitești, județul Argeș, prin implementarea de măsuri integrate. Se întărește astfel ideea susținută de reclamată în punctul acesteia de vedere

- activitățile proiectului sunt următoarele:

S A.O - Realizarea analizei la nivelul comunității marginalizate pentru fundamentarea cererii de finanțare

1 - Sprijin pentru creșterea accesului și participării la educație precum și reducerea părăsirii timpurii a școlii prin: programe de tip zone prioritare de educație/ școală după școală

2 - Sprijin pentru accesul și/sau menținerea pe piața muncii prin furnizarea de măsuri de sprijin pentru găsirea unui loc de muncă

3 - Sprijin pentru accesul pe piața muncii prin participarea la programe de ucenicie

4 - Susținerea antreprenoriatului în cadrul comunității, inclusiv a ocupării pe cont-propriu prin acordarea de sprijin persoanelor din grupul țintă pentru înființarea de afaceri sub forma unor servicii personalizate de sprijin

5 - Susținerea antreprenoriatului în cadrul comunității, inclusiv a ocupării pe cont-propriu prin Acordarea de subvenții (micro-granturi) pentru înființarea de noi afaceri, inclusiv sprijin post-înființare afacere

6 - Sprijinirea dezvoltării/furnizării de servicii sociale/ furnizarea de servicii, inclusiv în cadrul centrelor comunitare integrate (medico- sociale)

7 - Activități de îmbunătățire a condițiilor de locuit ale persoanelor din grupul țintă

8 – Activități în domeniul acordării de asistență juridică pentru reglementări acte

9 - Campanii de informare si constientizare/actiuni specifice in dom. combaterii discriminării si acțiuni de implicare activa si voluntariat al membrilor comunitatii in soluționarea probleme cu care se confrunta comunitatea/Actiuni de facilitare si mediere pentru identificarea si consolidarea de parteneriate pentru rezolvarea problemelor comunitatii printr-o abordare participative

10 - Managementul proiectului si coordonarea activitatilor fiecărui membru al parteneriatului

11 - Activitatea transversală aferentă decontării cheltuielilor indirecte pe baza de rata forfetara

- **Descrierea temei secundare „Nediscriminarea” din cadrul acestui proiect:**

”Proiectul va promova pe toata perioada de implementare principiul orizontal și tema secundara a egalitatii de sanse indiferent de rasa, gen, naționalitate, etnie, limba, religie, orientare sexuala, categ. sociala, dizabilitate, boala cronică necontagioasă, infectare HIV sau orice alt criteriu care duce la restricționarea accesului in proiect.

Recrutarea și selectarea GT va fi una transparentă și nediscriminatorie și pe tot parcursul proiectului GT va avea acces în mod egal la informații privind activ, în curs și cele viitoare și alte modalitati de implicare. Criterii de selecției:copii în situatie de risc, vârstnici sau pers. cu dizabilitati aflați in situatii de dependenta si pers. adulte in situatie de risc si excluiune socială.

Activitățile proiectului se vor adresa tuturor categorii de vârstă, indiferent de etnie, condiție socială sau medicala, limba sau religie, servicii sociale și medicale vor fi destinate întregului GT, iar serviciul mobil de îngrijire la domiciliu se va ocupa de

persoanele vârstnice sau de cele care nu se pot deplasa. Activitatea de formare și de angajare vor viza întreg GT (cele 505 pers. adulte), în funcție de abilitatile specifice, iar selecția copiilor se va face nediscriminatoriu.

Materiale informative concepute vor conține mesaje succinte care vor încuraja egalitatea de șanse, iar în cadrul modulelor de curs lectorii vor sublinia explicit aceste principii.

Nu în ultimul rând procedura de lucru ale echipei de proiect asigură o abordare participativă și integratoare, care ține cont de nevoile specifice ale fiecărui individ și oferă oportunități echitabile de dezvoltare.

Pentru respectarea temei secundare FSE „Nediscriminare”, proiectul va aloca un procent de minim 8,78% din totalul cheltuielilor eligibile ale proiectului.

5. Descrierea subactivității A.9.1 - Campanie antidiscriminare OM, nu RROM-RR "OM" Subactivitatea va fi implementată de SC Agrafics Communication SRL - Membrul 1 în proiect și Primaria Municipiului Pitești - Solicitant.

Campania antidiscriminare, ale cărei mesaje vor fi concepute astfel încât să atingă cât mai multe categorii de public (de la copii, la angajați ai companiilor din localitate și până la lideri de opinie locală) va fi promovată pe întreaga rază teritorială a municipiului Pitești. Strategia de comunicare a campaniei antidiscriminare va avea la bază conceptele temelor secundare din POCU privind nediscriminarea și inovarea socială, acestea fiind principalele elemente promovate pe parcursul întregii activități 9 din cadrul proiectului. Strategia va fi însoțită de un plan de comunicare, ce se va actualiza pe durata proiectului, în vederea corelării cu desfășurarea celorlalte activități din proiect. Scopul este acela de a asigura o programare și monitorizare atentă a acțiunilor din cadrul campaniei antidiscriminare, conferindu-le o direcție strategică, în raport cu publicurile țintă și cu targeturile pe care și le propune.

Strategia va avea două direcții prioritare:

- Campanie privind combaterea discriminării la nivelul municipiului Pitești, cu accent pe comunitatea marginalizată în care există populație aparținând minorității romă vizată de proiect;

- Activități inovative de implicare activă a membrilor comunității;

Întrucât Campania antidiscriminare va depăși limitele comunității vizate de proiect, va fi desfășurată pe o perioadă de 33 de luni, va presupune frecvente deplasări în interiorul comunității și a municipiului Pitești, va presupune transportul și distribuția de materiale, va presupune transportul personalului implicat în cadrul campaniei, va presupune acțiuni de panotaj stradal etc., se va avea în vedere achiziționarea prin leasing a unui autoturism pentru derularea activităților specifice ale campaniei.

De asemenea, ca urmare a derulării acestor activități prevăzute în campanie sunt prevăzute cu rezultate așteptate. Dintre aceste rezultate se numără:

1 - strategie de comunicare aferentă campaniei antidiscriminare realizată și distribuite;

2- mape campanie antidiscriminare;

3- spot TV produs;

4- campanie difuzări spot TV;

5- 2 festivaluri stradale de 7 zile organizate;

6- 10 rapoarte trimestriale privind derularea/vizibilitatea campaniei anti discriminare;

7-1 raport final cu rezultatele campaniei antidiscriminare.

IV. Cadrul legal aplicabil

12. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența aplicabilă. Ulterior analizării susținerilor părților precum și a documentelor existente la dosar, Colegiul director consideră aplicabile în prezenta cauză a următoarelor dispoziții legale:

- Constituția României – art. 4, alin.2 - **Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni**

- O.G.137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată.

- **Convenția Europeană a Drepturilor Omului – art. 14**

13. Colegiul director reține că petenta, asociație care are ca misiune dezvoltarea multisectorială a romilor pe baza exercitării drepturilor civile, economice, sociale, culturale, politice și asigurarea accesului la resursele și reconstrucție identitară, reclamă o posibilă faptă de discriminare săvârșită prin campania antiscriminare "OM!NU RROM", derulată în cadrul proiectului "Integrat! Nu asistat! Dezvoltare socială și economică a persoanelor defavorizate din sud-vestul municipiului Pitești", proiect PPOCU 114973 cu finanțare europeană, ce are drept beneficiar Primăria Municipiului Pitești.

14. Coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiile și domeniul de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul director trebuie să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr.137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, Colegiul director analizează în strânsă legătură în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în prima instanță, elementele art. 2 al O.G. nr.137/2000, republicată, cuprins în Capitolul I Principii și definiții al Ordonanței și subsecvent, elementele faptelor prevăzute și sancționate contravențional în Capitolul II Dispoziții Speciale, Secțiunea I-VI din Ordonanță. În măsura în care se reține întrunirea elementelor discriminării, așa cum este definită în art. 2, comportamentul în speță atrage răspunderea contravențională, după caz, în condițiile în care sunt întrunite elementele constitutive ale faptelor contravenționale prevăzute și sancționate de O.G. nr. 137/2000, republicată.

15. Conform art. 2 alin.1 din O.G. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, constituie discriminare "orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV sau apartenență la o categorie defavorizată, care are ca scop sau efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice".

16. Colegiul director analizează dacă în cazul semnalat de petentă se întrunesc condițiile pentru existența unei fapte de discriminare. Pentru ca o faptă să fie calificată discriminatorie trebuie să îndeplinească următoarele condiții: a) existența unui tratament diferențiat a unor situații analoage sau omiterea de a trata în mod diferit situații diferite, necomparabile; b) existența unui criteriu de discriminare conform art. 2 alin. 1 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările ulterioare; c) tratamentul să aibă drept scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a unui drept recunoscut de lege; d) tratamentul diferențiat să nu fie justificat obiectiv de

un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop să nu fie adecvate și necesare.

17. Reținând în coroborare cu aceste aspecte definiția discriminării, astfel cum este reglementată de articolul 2 alin.1 din O.G.137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată, Colegiul director se raportează la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale art. 2 din O.G. 137/2000. Pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art. 2, alin. 1 *deosebirea, excluderea, restricția sau preferința* trebuie să aibă la bază unul dintre *criteriile* prevăzute de către art. 2, alin. 1, și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile* dar care sunt tratate în *mod diferit* datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior. Așa cum reiese din motivația invocată anterior, pentru a ne găsi în situația unei fapte de discriminare trebuie să avem două situații comparabile la care tratamentul aplicat să fi fost diferit. Subsecvent, tratamentul diferențiat trebuie să urmărească sau să aibă ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

18. În speță, Colegiul ia act de faptul că petenta sesizează o posibilă faptă de discriminare săvârșită prin campania antisdiscriminare "OM!NU RROM", derulată în cadrul proiectului "Integrat! Nu asistat! Dezvoltare socială și economică a persoanelor defavorizate din sud-vestul municipiului Pitești", proiect PPOCU 114973 cu finanțare europeană, ce are drept beneficiar Primăria Municipiului Pitești. De asemenea, Colegiul reține și faptul că petenta, referindu-se cu precădere la o gravă jignire a minorității naționale a romilor din România, titlul afirmând că: "dacă ești rom nu poți fi om". Chiar mai mult decât atât, petenta subliniază faptul că dreptul minorității rome la identitate culturală este privit ca un obstacol în calea integrării. De asemenea, Colegiul director reține faptul că petenta nu aduce dovezi clare cu privire la discriminarea săvârșită prin aplicarea acestui proiect asupra comunității romilor, aceasta făcând doar simple aprecieri și analogii cu diverse fapte din trecut ale etniei rome.

19. Totodată, Colegiul director ia act și de susținerile Primăriei Municipiului Pitești, susțineri care sunt întărite de Ministerul Fondurilor Europene – Programul Operațional Capital Uman "OM-nu RROM", campanie antidiscriminare inițiată în cadrul proiectului "Integrat! Nu asistat! Dezvoltarea socială și economică a persoanelor defavorizate din sud-vestul Municipiului Pitești". Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman." Colegiul reține astfel că **obiectivul general al proiectului este reducerea cu 565 persoane a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială din comunitatea marginalizată în care există populație aparținând minorității rome, determinată și delimitată geografic în Municipiul Pitești, județul Argeș, prin implementarea de măsuri integrate. Din etapele acestui proiect, precum și din temele abordate în cuprinsul său, proiectul are menirea de informare și constientizare/actiuni specifice în dom. combaterii discriminării și acțiuni de implicare activă și voluntariat al membrilor comunitatii în soluționarea probleme cu care se confruntă comunitatea/Actiuni de facilitare și mediere pentru identificarea și consolidarea de parteneriate pentru rezolvarea problemelor comunitatii printr-o abordare participativă.**

20. Având în vedere obiectivul, Colegiul director apreciază că nu se poate reține un drept încălcat prin prisma creării unui cadru ostil și degradant conform art. 2 alin. 1

coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000.

21. În fapt, proiectul a vizat creșterea gradului de angajare în cazul grupului vulnerabil reprezentat de comunitatea etniei rome, proiect adresat angajatorilor, cu scopul de atragere a atenției exact în direcția evitării unor stereotipuri, prejudecăți la adresa acestei etnii. Sensul proiectului, în aprecierea Colegiului, chiar și prin titlu, se traduce prin mesajul că selecția în procesul angajării trebuie să aibă loc prin asigurarea de șanse egale, fără a se ține cont de etnia căreia îi aparține candidatul.

22. Prin urmare, atât sub aspectul intenției, cât și al conținutului, Colegiul consideră că nu pot fi reținute o faptă de discriminare

23. Din analiza obiectului petiției, raportat la îndeplinirea elementelor constitutive ale faptei de discriminare, Colegiul director reține că, în speță, acestea nu se întrunesc, neexistând un drept încălcat în sine, nefiind creat un cadru intimidant, ostil sau degradant prin titlul campaniei antiscriminare "OM!NU RROM", derulată în cadrul proiectului "Integrat! Nu asistat! Dezvoltare socială și economică a persoanelor defavorizate din sud-vestul municipiului Pitești", conform art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. nr. 137/200.

24. Lipsa unui element constitutiv al faptei de discriminare duce în mod direct la inexistența acestei fapte. Prin urmare, Colegiul director decide faptul că, în cazul semnalat de către asociația petentă, nu se poate reține săvârșirea vreunei fapte de discriminare, în lipsa unui drept încălcat, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

Opinie separată privind constatarea, formulată de dna. Cătălina Olteanu - membră a Colegiului Director

25. Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea personală în cazul campaniei antidiscriminare "OM! NU RROM", derulată în cadrul proiectului "Integrat! Nu asistat! Dezvoltare socială și economică a persoanelor defavorizate din sud-vestul municipiului Pitești", proiect PPOCU 114973 cu finanțare europeană, beneficiar Primăria Municipiului Pitești.

26. Prezenta analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

27. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă);
- să urmărească un scop legitim;
- să fie necesară într-o societate democratică
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, Convenția europeană a drepturilor omului, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

28. Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței

nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciem că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

29. Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare, se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de naționalitatea, etnia sau religia acestora. Protecția demnității unei persoane aparținând unui grup minoritar, etnic, constituie un scop legitim într-o societate democratică.

30. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

31. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

32. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

33. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (*Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.*) În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi *Handyside v. United Kingdom* par. 48 și par. 49).

34. Analizând prezenta speță, este important de reținut **contextul** în care proiectul este implementat, respectiv publicul țintă vizat de campania de informare cu titlul: **“OM! Nu rrom!”** și anume **o comunitate de romi** din orașul Pitești, jud. Argeș. Titlul de campanie, astfel cum a fost prezentat în petiție, fără a fi însoțit de alte completări, conduce la ideea că ETNIA romă este inferioară OMULUI – *ființă superioară, socială, care se caracterizează prin gândire, inteligență și limbaj articulat* (<https://dexonline.ro/definitie/om>), creând persoanelor de etnie romă acel sentiment și acea percepție de inferioritate în fața majorității cu care se confruntă de secole.

35. Minoritatea etnică în România are un trecut istoric încărcat cu momente de rasism timp de sute de ani. Amintim că această minoritatea a fost înrobită timp de aprox. 500 de ani în Țara Românească și Moldova. După ce au fost robi (o formă de sclavie) pe proprietățile boierilor români între secolele XIV-XIX, comunitatea romă încă suferă din cauza excluziunii, neexistând măsuri de incluziune până foarte recent.

36. Potrivit „Studiului comparativ al nevoilor comunităților de romi în contextul stabilirii priorităților strategice de intervenție pentru incluziunea socială a acestora” realizat de Fundația Agenția Împreună și IRES în 2019 (<https://www.agentiaimpreuna.ro/wp-content/uploads/2021/11/Studiu-comparativ-al-nevoilor-comunitatilor-de-romi-in-contextul-stabilirii-prioritatilor-strategice-de-interventie-pentru-incluziunea-sociala-a-acestora.pdf>), peste 50% dintre romi au sub 8 clase absolvite, ponderea românilor în aceeași situație fiind de numai 13%. Diferența se menține și în cazul liceului absolvit (36% români, 11% romi) și este mult mai mare în cazul studiilor universitare (22% români și 2% romi); în ceea ce privește condițiile de locuit, 41% dintre romi locuiesc la marginea localității, față de numai 14% în cazul majoritarilor, iar legat de accesul pe piața muncii, 26% dintre romi muncesc cu ziua, față de numai 2% dintre români. Între 30-40% dintre romi consideră că sunt tratați mai prost față de majoritari la grădiniță, școală, spital, primărie, poliție sau justiție.

37. Romii continuă să fie stigmatizați, iar nivelul de percepție al societății este unul de superioritate față de aceștia, așa cum relevă ”Sondajul de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură” realizat de IRES la comanda CNCD, în anul 2018 (https://www.cncd.ro/wp-content/uploads/2021/01/Sondaj_de_opinie_NoIntoHate_2018.pdf), unde 72% dintre români se cred superiori.

38. Este important să menționăm că **inclusiv prioritățile Comisiei Europene cu privire la incluziunea romilor** prin implementarea de fonduri europene **susțin respectarea drepturilor fundamentale**, în acord cu Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene.

39. **Noua Strategie europeană pentru romi 2020 – 2030, elaborată de Comisia Europeană**, promovează egalitate efectivă, incluziune socio-economică și participare semnificativă a romilor. Astfel, unul dintre principiile strategiei este promovarea participării romilor prin împuternicire, cooperare și încredere, iar participarea trebuie să fie asigurată în toate etapele de elaborare a politicilor. Împuternicirea romilor, a societății civile și autorităților publice trebuie asigurată prin cooperarea și încredere între părțile interesate, romi și ne-romi. Potrivit concluziilor strategiei europene, *”romii au contribuit la bogăția culturală, diversitatea, economia și istoria comună a Europei de secole. UE are datoria de a-și proteja minoritatea romă împotriva discriminării, antițigănistului și excluziunii sociale. Atingerea egalității, incluziunii și participării romilor necesită ca toate instituțiile UE, guvernele naționale și agențiile UE, organismele de egalitate și alte instituții pentru drepturile omului să facă echipă și să ia măsuri în parteneriat cu societatea civilă și organizațiile internaționale, precum și prin implicarea deplină a romilor înșiși. (...). Lucrând împreună, putem face progrese reale până în 2030 pentru a realiza o Europă în care indivizii și comunitățile de romi, în toată diversitatea lor, să aibă șanse egale în toate sferele vieții, să beneficieze de incluziune socio-economică și să participe în mod egal în societate.”*

40. Ca urmare a celor de mai sus, **în speța supusă analizei sunt de opinie că endonimul rom**, care denumește o minoritate recunoscută oficial în România, dar și în Uniunea Europeană, **utilizat cu sens negativ în cadrul unei campanii de informare nu face decât să întărească stereotipurile și prejudecățile la adresa minorității rome din România**, care se confruntă de secole cu dificultăți în multiple domenii ale vieții sociale.

41. În concluzie, consider că se justifică necesitatea ingerinței statului în libertatea de exprimare, apreciind că în cauză a fost încălcată demnitatea umană a persoanelor de etnie romă și ca urmare faptele sesizate reprezintă fapte de discriminare, potrivit art. 2 alin. 1) și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată.

Față de cele de mai sus, în temeiul art.20 alin.(2) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, cu 8 voturi pentru și unul împotriva dintre membrii prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale discriminării astfel cum este definită în art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000 republicată întrucât nu există drept încălcat (8 voturi pentru și unul împotriva);
2. Câte o copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit *O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ* la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 14.07.2021 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ADRIAN - Membru (online), GRAMA HORIA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, MOȚA MARIA – Membru (online), OLTEANU CĂTĂLINA – Membru (online), POPA SORINA CLAUDIA – Membru (online)

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr.138/24.03.2020.

ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD

Data redactării: 26.11.2021

Motivată și tehnoredactată CJ/CCS/CMI/CO

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.